

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

19. prosince 2013*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 90/619/EHS a 92/96/EHS — Životní pojištění — Právo na odstoupení od smlouvy — Neposkytnutí informací o podmínkách uplatnění tohoto práva — Zánik práva na odstoupení od smlouvy po jednom roce od úhrady prvního pojistného — Slučitelnost se směrnicemi 90/619/EHS a 92/96/EHS“

Ve věci C-209/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Německo) ze dne 28. března 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 3. května 2012, v řízení

Walter Endress

proti

Allianz Lebensversicherungs AG,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, A. Borg Barthet a M. Berger (zpravodajka), soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. ledna 2013,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za W. Endresse J. Kummerem, Rechtsanwalt,
- za Allianz Lebensversicherungs AG J. Grotem a M. Schaafem, Rechtsanwälte,
- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi G. Braunem a K.-P. Wojcikem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. července 2013,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 15 odst. 1 prvního pododstavce druhé směrnice Rady 90/619/EHS ze dne 8. listopadu 1990 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přímého životního pojištění, kterou se stanoví opatření k usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb a kterou se mění směrnice 79/267/EHS (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. L 330, s. 50), ve znění směrnice Rady 92/96/EHS ze dne 10. listopadu 1992 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přímého životního pojištění a o změně směrnic 79/267/EHS a 90/619/EHS (třetí směrnice o životním pojištění) (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. L 360, s. 1, dále jen „druhá směrnice o životním pojištění“), ve spojení s čl. 31 odst. 1 třetí směrnice o životním pojištění.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi W. Endressem a společností Allianz Lebensversicherungs AG (dále jen „Allianz“), jehož předmětem je odstoupení W. Endresse od smlouvy o životním pojištění, již uzavřel s touto společností.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Druhá a třetí směrnice o životním pojištění byly zrušeny směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/83/ES ze dne 5. listopadu 2002 o životním pojištění (Úř. věst. L 345, s. 1; Zvl. vyd. 06/06, s. 3), která sama byla posléze zrušena a s účinností od 1. listopadu 2012 nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) (Úř. věst. L 335, s. 1). Avšak vzhledem k datu uzavření smlouvy o životním pojištění, jež je předmětem sporu v původním řízení, jsou pro vyřešení tohoto sporu nadále relevantní ustanovení druhé a třetí směrnice o životním pojištění.

Druhá směrnice o životním pojištění

- 4 Podle jedenáctého bodu odůvodnění druhé směrnice o životním pojištění „musí být ve smlouvách [o životním pojištění] pojistníkovi poskytnuta možnost odstoupit od této smlouvy ve lhůtě 14 až 30 dnů“. (*neoficiální překlad*)
- 5 Článek 15 odst. 1 druhé směrnice o životním pojištění stanovil:

„Každý členský stát ve svých předpisech stanoví, že pojistníkovi, který uzavře individuální smlouvu o životním pojištění, se poskytne lhůta v délce trvání od 14 do 30 dnů ode dne, kdy byl o uzavření smlouvy informován, během které může od této smlouvy odstoupit.

[...]

Další právní účinky a podmínky odstoupení od smlouvy upravuje právo rozhodné pro smlouvu, [...] zejména pokud jde o způsob informování pojistníka o tom, že smlouva byla uzavřena.[...]“ (*neoficiální překlad*)

Třetí směrnice o životním pojištění

- 6 Bod 23 odůvodnění třetí směrnice o životním pojištění zněl následovně:

„[N]a vnitřním pojistném trhu bude mít spotřebitel širší a rozmanitější výběr smluv; [...] pokud má mít z této rozmanitosti a ze zvýšené hospodářské soutěže plný užitek, musí obdržet všechny nutné informace umožňující mu zvolit si smlouvu nejlépe odpovídající jeho potřebám; [...] tento požadavek na poskytnutí informací je o to důležitější, že trvání závazku může být velmi dlouhé; [...] minimální opatření musí být proto koordinována, aby spotřebitel obdržel jasné a přesné informace o základních vlastnostech mu navrhovaných produktů a údaje o orgánech, na které mohou být směrovány veškeré stížnosti pojistníků, pojištěných osob nebo osob oprávněných ze smluv [...]“ *(neoficiální překlad)*

- 7 Článek 31 odst. 1 a 4 této směrnice stanovil:

„1. Před uzavřením pojistné smlouvy musí být pojistníkovi sděleny alespoň informace uvedené v příloze II bodě A.

[...]

4. Prováděcí pravidla k tomuto článku a příloze II přijme [příslušný] členský stát.“ *(neoficiální překlad)*

- 8 Příloha II uvedené směrnice, nadepsaná „Informace poskytované pojistníkům“, stanovila:

„Následující informace, které mají být sděleny pojistníkům (A) před uzavřením smlouvy nebo (B) během doby trvání smlouvy, musí být formulovány jasně a přesně, písemně a v úředním jazyce [příslušného] členského státu.

[...]

A. Před uzavřením smlouvy

[...]

a.13 podmínky uplatnění práva na odstoupení od smlouvy;

[...]“ *(neoficiální překlad)*

Směrnice 85/577/EHS

- 9 Čtvrtý bod odůvodnění směrnice Rady ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory (Úř. věst. L 372, s. 31; Zvl. vyd. 15/01, s. 262) uvádí, že „pro smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory dodavatele je charakteristické, že [...] spotřebitel není na smluvní jednání připraven nebo je neočekává [a] že spotřebitel často nemá možnost porovnat jakost a cenu nabídky s jinými nabídkami [...]“
- 10 Pátý bod odůvodnění této směrnice stanoví, „že by spotřebitel měl mít právo odstoupit od smlouvy [...], [které by mu umožnilo] posoudit závazky vyplývající ze smlouvy“.

- 11 Článek 5 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Spotřebitel má právo v souladu s postupem stanoveným vnitrostátním právem zrušit účinky svého závazku zasláním oznámení ve lhůtě alespoň sedmi dnů po datu, ke kterému mu bylo vydáno poučení uvedené v článku 4. Pokud jde o předmětnou lhůtu, postačí, je-li oznámení odesláno před jejím uplynutím.“

Německé právo

- 12 Ustanovení § 5a zákona o pojistných smlouvách (Versicherungsvertragsgesetz, dále jen „VVG“) bylo s účinností od 1. ledna 2008 zrušeno. Ve znění, jež se použije na skutkové okolnosti původního řízení, tento paragraf stanovil:

„1. Jestliže pojistitel nepředal pojistníkovi při sjednávání návrhu na uzavření pojistné smlouvy pojistné podmínky nebo v souladu s [platným ustanovením] spotřebitelské informace, považuje se smlouva za uzavřenou na základě pojistky, pojistných podmínek a dalších spotřebitelských informací, které jsou relevantní pro určení obsahu smlouvy, pokud pojistník proti tomu nevznesl písemnou námitku ve lhůtě 14 dnů od přenechání podkladů. [...]

2. Lhůta počíná plynout až v okamžiku, kdy má pojistník k dispozici pojistku a všechny podklady podle odstavce 1 a pokud byl při odevzdání pojistky písemně v dobře čitelné tištěné podobě informován o právu vznést námitku, jakož i o začátku plynutí lhůty a o délce jejího trvání. [...] Odchylně od první věty však právo vznést námitku zaniká po jednom roce od úhrady prvního pojistného.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 13 Podle předkládacího rozhodnutí zamýšlel W. Endress uzavřít se společností Allianz s účinností od 1. prosince 1998 smlouvu o životním pojištění. Pojistné podmínky a spotřebitelské informace obdržel až v době, kdy mu společnost Allianz zaslala pojistku. Společnost Allianz tak přijala návrh W. Endresse na uzavření této smlouvy, avšak W. Endresse řádně neinformovala o jeho právech zaručených podle § 5a VVG.
- 14 Podle uvedené pojistné smlouvy měl W. Endress hradit roční pojistné po dobu pěti let, počínaje prosincem 1998, a společnost Allianz mu měla jako protiplnění vyplácet od 1. prosince 2011 důchod. Avšak dne 1. června 2007 W. Endress oznámil společnosti Allianz, že tuto smlouvu vypovídá s účinností od 1. září 2007. V průběhu měsíce září 2007 mu společnost Allianz vyplatila z této smlouvy o životním pojištění odkupné, které bylo nižší než celková částka pojistného včetně úroků.
- 15 Dopisem ze dne 31. března 2008 uplatnil W. Endress právo „vznést námitku“ v souladu s § 5a VVG. Požádal společnost Allianz, aby mu po odečtení již vyplaceného odbytného vrátila celkovou částku pojistného včetně úroků.
- 16 Žaloba W. Endresse, jíž se domáhal, aby mu společnost Allianz zaplatila tuto dodatečnou částku, byla soudem prvního stupně zamítnuta. V řízení o odvolání bylo odvolání proti tomuto rozsudku vydanému v prvním stupni rovněž zamítnuto.
- 17 Walter Endress tedy podal opravný prostředek „Revision“ k Bundesgerichtshof. Tento soud má za to, že tomuto opravnému prostředku lze vyhovět pouze tehdy, pokud si dotčená osoba navzdory § 5a odst. 2 čtvrté větě VVG zachovala právo vznést námitku, ačkoliv od zaplacení prvního pojistného

uplynul více než jeden rok. V této souvislosti je podle jeho názoru rozhodující, zda musí být čl. 15 odst. 1 první pododstavec druhé směrnice o životním pojištění vykládán tak, že brání tomu, aby byla lhůta pro uplatnění práva vznést námitky omezena.

- 18 Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 15 odst. 1 první pododstavec [druhé směrnice o životním pojištění], ve spojení s čl. 31 odst. 1 [třetí směrnice o životním pojištění], vykládán tak, že brání takovému ustanovení, jako je ustanovení § 5a odst. 2 čtvrté věty [VVG platného v rozhodné době] – podle kterého zaniká právo na odstoupení od smlouvy nebo právo vznést námitky nejpozději jeden rok po úhradě prvního pojistného, a to i v případě, že pojistník nebyl informován o právu odstoupit od smlouvy nebo vznést námitky?“

K předběžné otázce

- 19 Úvodem je třeba připomenout, že podle článku 267 SFEU založeného na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem je Soudní dvůr oprávněn rozhodovat pouze o výkladu nebo platnosti právního předpisu Unie, a to na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud (v tomto smyslu zejména viz rozsudek ze dne 14. ledna 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, Sb. rozh. s. I-131, bod 23 a citovaná judikatura). Stejně tak je věcí pouze předkládajícího soudu, aby vyložil vnitrostátní právo (zejména viz rozsudek ze dne 15. ledna 2013, Križan a další, C-416/10, bod 58 a citovaná judikatura).
- 20 Z toho vyplývá, že pokud jde o projednávanou věc, Soudní dvůr musí bez ohledu na pochybnosti, které v tomto ohledu vyjádřila společnost Allianz ve svých písemných vyjádřeních a na jednání, vycházet z předpokladu vyplývajícího z předkládacího rozhodnutí, že W. Endress nebyl informován o svém právu odstoupit od smlouvy vůbec, nebo přinejmenším neúplně. Kromě toho Soudní dvůr není v rámci projednávané věci vyzván, aby rozhodl o tom, zda vnitrostátní právní úprava v § 5a VVG, jež se týkala podmínek uzavření pojistné smlouvy podle tzv. modelu „předání pojistky“, byla jako celek v souladu s požadavky vyplývajícími z druhé a třetí směrnice o životním pojištění.
- 21 Předmětem projednávané věci je tedy pouze otázka, zda uplatnění práva odstoupit od smlouvy stanoveného v čl. 15 odst. 1 druhé směrnice o životním pojištění mohlo být takovým vnitrostátním ustanovením, jako je ustanovení dotčené v původním řízení, omezeno na dobu jednoho roku ode dne, kdy pojistník uhradil podle příslušné pojistné smlouvy první pojistné, a to i když uvedený pojistník nebyl o tomto právu odstoupit od smlouvy informován.
- 22 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že i když druhá a třetí směrnice o životním pojištění neodkazovaly na situaci, ve které pojistník nebyl informován o svém právu na odstoupení od smlouvy, a tedy ani na dopad, který takové opomenutí mohlo na toto právo mít, čl. 15 odst. 1 třetí pododstavec druhé směrnice o životním pojištění stanovil, že „podmínky odstoupení od smlouvy upravuje [vnitrostátní] právo rozhodné pro smlouvu“ (*neoficiální překlad*).
- 23 Členské státy byly tedy zajisté oprávněny přijmout pravidla týkající se konkrétních podmínek pro uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, a tyto podmínky mohly přirozeně zahrnovat určitá omezení tohoto práva. Členské státy však tím, že tato pravidla přijaly, byly podle ustálené judikatury povinny dbát na to, aby byl s ohledem na cíl druhé a třetí směrnice o životním pojištění zajištěn jejich užitečný účinek (v tomto smyslu zejména viz rozsudek ze dne 8. dubna 1976, Royer, 48/75, Recueil, s. 497, bod 73).
- 24 Pokud jde o cíl uvedených směrnic, je přitom třeba připomenout, že bod 23 odůvodnění třetí směrnice o životním pojištění stanovil, že „na vnitřním pojistném trhu bude mít spotřebitel širší a rozmanitější výběr smluv“. V tomto bodě odůvodnění se rovněž uvádělo, že „pokud má mít

[uvedený spotřebitel] z této rozmanitosti a ze zvýšené hospodářské soutěže plný užitek, musí obdržet všechny nutné informace umožňující mu zvolit si smlouvu nejlépe odpovídající jeho potřebám“ (rozsudek ze dne 5. března 2002, Axa Royale Belge, C-386/00, Recueil, s. I-2209, bod 28). Konečně bylo v uvedeném bodě upřesněno, že „tento požadavek na poskytnutí informací je o to důležitější, že trvání závazku může být velmi dlouhé“. (*neoficiální překlad*)

- 25 Za účelem sledování tohoto cíle spočívajícího v poskytnutí informací, jenž byl uveden v bodě 23 odůvodnění třetí směrnice o životním pojištění, stanovil čl. 31 odst. 1 ve spojení s přílohou II bodem a.13 této směrnice, že pojistníkovi musí být „přínejmenším“ sděleny „podmínky uplatnění práva na odstoupení od smlouvy“, a to „před uzavřením smlouvy“. Ze struktury i znění příslušných ustanovení třetí směrnice o životním pojištění tedy jasně vyplývá, že cílem této směrnice bylo zajistit, aby pojistník obdržel přesné informace týkající se zejména jeho práva na odstoupení od smlouvy. (*neoficiální překlad*)
- 26 Je tedy třeba konstatovat, že takové vnitrostátní ustanovení, jako je ustanovení dotčené ve věci v původním řízení, které stanovilo zánik práva pojistníka odstoupit od smlouvy v době, kdy nebyl o tomto právu informován, brání dosažení základního cíle druhé a třetí směrnice o životním pojištění, a tudíž i jejich užitečnému účinku.
- 27 Takový závěr nemůže být vyvrácen argumentem, který vznesla mimo jiné společnost Allianz, že zásada právní jistoty by mohla vyžadovat takové ustanovení, jako je ustanovení dotčené ve věci v původním řízení. Soudní dvůr již v tomto ohledu rozhodl, že pokud spotřebitel neví o existenci práva na odstoupení od smlouvy, nemůže toto právo uplatnit, a že důvody právní jistoty tudíž nemohou odůvodnit omezení období, během něhož lze právo na odstoupení od smlouvy podle směrnice 85/577 vykonat, jelikož implikují omezení práv výslovně přiznaných spotřebitelům za účelem jejich ochrany před riziky, které vyplývají ze skutečnosti, že se úvěrové instituce rozhodly uzavírat smlouvy mimo své obchodní prostory (rozsudek ze dne 13. prosince 2001, Heininger, C-481/99, Recueil, s. I-9945, body 45 a 47).
- 28 I když se výše uvedený rozsudek Heininger týká zejména ustanovení směrnice 85/577 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, a i když existují značné rozdíly mezi touto směrnicí a druhou a třetí směrnicí o životním pojištění, jak uvedla generální advokátka v bodě 43 svého stanoviska, úvahy Soudního dvora ve výše uvedeném rozsudku Heininger, citované v předchozích bodech tohoto rozsudku, lze použít i na ustanovení dotčené ve věci v původním řízení. Rizika spotřebitele při uzavírání smlouvy mimo obchodní prostory a rizika pojistníka při uzavírání pojistné smlouvy v případě neposkytnutí informací v souladu s požadavky článku 31 ve spojení s přílohou II třetí směrnice o životním pojištění jsou totiž srovnatelné.
- 29 Směrnice 85/577 ve čtvrtém bodě odůvodnění zejména stanoví, že „spotřebitel často nemá možnost porovnat jakost a cenu nabídky s jinými nabídkami“, a v pátém bodě odůvodnění, že „by spotřebitel měl mít právo odstoupit od smlouvy [...], která by mu umožnila ještě jednou posoudit závazky vyplývající ze smlouvy“. Dále vzhledem k tomu, že pojistné smlouvy jsou právně složité finanční produkty, jež se mohou značně lišit v závislosti na nabídce pojistitele, a jsou spojeny se značnými finančními závazky a potenciálně velmi dlouhou dobou, je pojistník ve vztahu k pojistiteli slabší stranou stejně jako spotřebitel při uzavírání smlouvy mimo obchodní prostory.
- 30 Jak uvedla generální advokátka v bodech 46 a 47 svého stanoviska, proto se pojistitel nemůže platně dovolávat důvodů právní jistoty k nápravě situace způsobené vlastním nedodržením požadavků vyplývajících z unijního práva spočívajících v poskytnutí souboru informací, které zejména zahrnují informace o právu pojistníka odstoupit od smlouvy (*per analogiam* viz výše uvedený rozsudek Heininger, bod 47).

- 31 Výše uvedené úvahy rovněž nemohou být zpochybněny skutečností dovolávanou zejména společností Allianz, na základě které může podle judikatury Soudního dvora právo odstoupit od smlouvy stanovené v čl. 5 odst. 1 směrnice 85/577 zaniknout, i když spotřebitel obdržel nesprávné informace o tom, jak může toto právo uplatnit (viz rozsudek ze dne 10. dubna 2008, Hamilton, C-412/06, Sb. rozh. s. I-2383, bod 49). Daný rozsudek se totiž týká souladu uvedené směrnice s vnitrostátním ustanovením, jež stanovilo takový zánik po jednom měsíci od úplného splnění smluvních závazků smluvními stranami. V projednávané věci se přitom o takové ustanovení nejedná, jelikož dotýčný vnitrostátní zákonodárce takové ustanovení nevztáhl na smlouvy o životním pojištění.
- 32 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět v tom smyslu, že čl. 15 odst. 1 druhé směrnice o životním pojištění musí být ve spojení s článkem 31 třetí směrnice o životním pojištění vykládán tak, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení, o které se jedná ve věci v původním řízení, které i v případě, že pojistník nebyl informován o svém právu na odstoupení od smlouvy, přiznává pojistníkovi toto právo nanejvýš po dobu jednoho roku od úhrady prvního pojistného.

K časovým účinkům tohoto rozsudku

- 33 Ve svých vyjádřeních požádala společnost Allianz Soudní dvůr, aby v případě, že dojde k závěru, že druhá a třetí směrnice o životním pojištění brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení, omezil časové účinky svého rozsudku.
- 34 Na podporu této žádosti společnost Allianz uvádí, že tento rozsudek by mohl mít vliv na více než 108 milionů pojistných smluv uzavřených v letech 1995 až 2007 a že na základě těchto smluv představuje uhrazené pojistné částku ve výši zhruba 400 miliard eur. Společnost Allianz sama v tomto období uzavřela asi 9 milionů takových smluv a obdržela pojistné přibližně ve výši do 62 miliard eur.
- 35 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že se výklad ustanovení unijního práva, který provádí Soudní dvůr, omezuje na objasnění a upřesnění významu a dosahu tohoto ustanovení tak, jak musí být nebo mělo být chápáno a používáno od okamžiku jeho vstupu v platnost (viz výše uvedený rozsudek Heining, bod 51 a citovaná judikatura).
- 36 Zadruhé podle ustálené judikatury představuje omezení časových účinků rozsudku výjimečné opatření, které předpokládá, že existuje riziko závažných hospodářských dopadů způsobených obzvláště vysokým počtem právních vztahů založených v dobré víře na základě právní úpravy považované za platnou a účinnou a že vyjde najevo, že jednotlivci a vnitrostátní orgány byly vedeny k chování, které nebylo v souladu s unijním právem, z důvodu objektivní a závažné nejistoty týkající se smyslu ustanovení unijního práva, ke které případně přispělo i chování jiných členských států nebo Evropské komise (zejména viz rozsudek ze dne 13. prosince 2012, Forposta a ABC Direct Contact, C-465/11, bod 45 a citovaná judikatura).
- 37 Pokud jde v projednávaném případě o skutečnosti, které by mohly odůvodnit omezení časových účinků rozsudku Soudního dvora, je přitom třeba konstatovat, že společnost Allianz, která v tomto ohledu nepředložila žádné důkazy, se jen zmínila o velmi vysokém počtu pojistných smluv, které údajně byly uzavřeny v rámci tzv. režimu „předání pojistky“, a na základě kterých by mělo uhrazené pojistné představovat velmi vysokou částku. Společnost Allianz nicméně neposkytla žádné údaje o počtu – což je v této věci jediný relevantní údaj – pojistných smluv, u nichž pojistník nebyl informován o svém právu odstoupit od smlouvy, a kromě toho nevyčíslila hospodářské riziko, které jí hrozí v případě, že dotýční pojistníci odstoupí od těchto smluv. Za těchto podmínek nebyla existence rizika závažných hospodářských dopadů prokázána.

- 38 Dále, pokud jde o podmínku existence „objektivní a závažné nejistoty“ o působnosti ustanovení unijního práva, je třeba konstatovat, že ustanovení třetí směrnice o životním pojištění, jak vyplývá z bodů 22 až 31 tohoto rozsudku, nenechávají nikoho na pochybách o hlavním cíli této směrnice spočívajícím v tom, aby bylo pojistníkovi umožněno odstoupit od smlouvy o životním pojištění, pokud se domnívá, že tato smlouva neodpovídá nejlépe jeho potřebám, a to při plné znalosti věci.
- 39 Takové vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení, o které se jedná ve věci v původním řízení, které omezovalo uplatnění práva na odstoupení od smlouvy přiznané pojistníkovi na dobu jednoho roku od úhrady prvního pojistného i v případě, že tento pojistník neobdržel informace v souladu s článkem 31 třetí směrnice o životním pojištění, jde jednoznačně proti tomuto cíli. Existenci „objektivní a závažné nejistoty“ o působnosti dotčených ustanovení unijního práva tedy rovněž nelze přijmout.
- 40 V důsledku toho není namístě omezovat časové účinky rozsudku v projednávané věci.

K nákladům řízení

- 41 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 15 odst. 1 druhé směrnice Rady 90/619/EHS ze dne 8. listopadu 1990 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se životního pojištění, kterou se stanoví opatření k usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb a kterou se mění směrnice 79/267/EHS, ve znění směrnice Rady 92/96/EHS ze dne 10. listopadu 1992, musí být ve spojení s článkem 31 posledně uvedené směrnice vykládán tak, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení, o které se jedná ve věci v původním řízení, které i v případě, že pojistník nebyl informován o svém právu na odstoupení od smlouvy, přiznává pojistníkovi toto právo nanejvýš po dobu jednoho roku od úhrady prvního pojistného.

Podpisy.